

Nr 415

Av fru Segerstedt Wiberg och herr Tistad, *angående allmänna handlingars offentlighet.*

Principen om allmänna handlingars offentlighet utgör en av de förnämsta grundpelarna för den svenska rättsstaten. Den möjlighet till kontroll av myndigheterna, som därigenom öppnas, är en viktig garanti för maktutövningens lagbundenhet och därmed för de enskilda medborgarnas rättssäkerhet. Principen är något för vårt land unikt och uppfattas allmänt som en omistlig del av vårt rättsarv.

Lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet är emellertid i hög grad bristfällig. Härom råder sedan länge allmän enighet. Redan 1960 tillsattes en kommitté med uppdrag att utarbeta nya bestämmelser. Den misslyckades emellertid med sin uppgift. Dess för två år sedan avlämnade betänkande har inte kunnat läggas till grund för lagstiftning. Kritiken blev alltför omild och riktades mot grundläggande principer i förslaget. Man befarade allmänt att förslaget, om det genomfördes, skulle i praktiken leda till en begränsning av offentligheten.

En ny kommitté väntas inom kort bli tillsatt för att söka åstadkomma en bättre reglering på detta viktiga område. Det är angeläget att detta reformarbete från början får en klar och realistisk inriktning på att trygga offentlighetsprincipen.

Det är svårt att komma ifrån intrycket att grundsatsen om allmänna handlingars offentlighet har väsentligt urholkats under senare år. Det är onödigt att närmare utveckla hur den offentliga förvaltningen har svällt ut under senare decennier och hur myndigheternas makt har ökat. En logisk konsekvens av denna utveckling måste vara, att man måste slå vakt kring offentlighetsprincipen. Dennas betydelse som rättsgaranti ökar naturligtvis i samma takt som myndigheternas makt ökar. Emellertid har man en känsla av att detta inte blivit i tillräcklig grad beaktat. Snarare har det varit så, att varje utvidgning av förvaltningen har fört med sig nya inskränkningar i offentlighetsprincipen.

Det är belysande att sekretesslagen efter sin tillkomst 1937 har ändrats 31 gånger, alltså genomsnittligen en gång om året. Läger man härtill att åtskilliga ändringar avsett flera punkter samtidigt, blir bilden än mer betänklig. Det är nämligen inte så att ändringarna har inneburit att offentligheten ökats. Motsatsen har närmast genomgående varit fallet.

Det är klart att man måste beakta effektivitetshänsyn i förvaltningen liksom att enskilda människor i viss utsträckning kan vara betjänta av sekretess. Men det är nödvändigt att undantagen från offentlighetsprincipen blir så få som möjligt och preciseras så klart som möjligt. En allmän omprövning av alla de mängder av praktiskt viktiga undantag som nu gäller måste ske. Särskild uppmärksamhet får också ägnas de problem, som sammanhänger med den moderna databehandlingstekniken, vilken kan medföra praktiska hinder för offentligheten. Likaså måste en allmän omprövning ske av de föreskrivna sekretesstiderna. Så långa sekretesstider som 50 år kan t. ex. knappast vara motiverade i det moderna samhället med dessa snabba utveckling.

Utgångspunkten för det aktuella reformarbetet måste vara att offentlighetsprincipen skall befästas och komma till bättre uttryck än nu. Slutprodukten måste bli en lagstiftning som verkligen ger uttryck för den grundläggande betydelse principen har för vårt rättssamhälle. För att inte även den nya kommittén skall komma in på fel spår eller en reform uppskjutas för länge eller bli av otillfredsställande innehåll, bör riksdagen redan nu slå fast en klar utgångspunkt och målsättning för lagstiftningsarbetet.

Vi hemställer av dessa skäl,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar som sin mening att lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet bör reformeras så att offentlighetsprincipen blir mera följdriktigt genomförd än i nuvarande lagstiftning.

Stockholm den 28 januari 1969

Ingrid Segerstedt Wiberg (fp)

Eskil Tistad (fp)
